

UTKAST

Lag

om miljö- och energieffektivitetskrav vid upphandling av fordon och trafik tjänster

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Statliga och kommunala myndigheter samt andra offentliga upphandlande enheter ska upphandla miljövänliga och energieffektiva fordon på det sätt som föreskrivs i denna lag.

Genom denna lag genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1611 om ändring av direktiv 2009/33/EG om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon. Finland ska säkerställa att minimiandelen miljövänliga och energieffektiva fordon på medlemsstatsnivå uppfylls vid offentliga upphandlingar av fordon och trafik tjänster.

2 §

Lagens tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs det om miljö- och energieffektivitetskrav vid upphandling av fordon och trafik tjänster.

Denna lag tillämpas på avtal om upphandling av fordon och trafik tjänster och koncessioner om upphandling av trafik tjänster i enlighet med lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016, *upphandlingslagen*) och lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016, *försörjningslagen*) samt på avtal om upphandling av trafik tjänster i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007 om kollektivtrafik på järnväg och väg och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1191/69 och (EEG) nr 1107/70, (*trafikavtalsförordningen*). Kraven i denna lag tillämpas på sådana avtal som ingår av en upphandlande enhet och gäller upphandlingar av fordon och trafik tjänster och vars värde motsvarar minst de EU-tröskelvärden som anges i artikel 4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG, artikel 15 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG och artikel 8.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU om tilldelning av koncessioner.

I fråga om upphandlingar av trafik tjänster enligt 2 mom. tillämpas denna lag endast på sådana avtal om upphandling av tjänster som konkurrensutsätts med följande beteckningar enligt den gemensamma terminologin vid offentlig upphandling (CPV):

- 1) 60112000-6 Kollektivtrafik på väg
- 2) 60130000-8 Passagerartransport på väg för särskilda ändamål
- 3) 60140000-1 Icke-reguljär passagerartransport
- 4) 90511000-2 Sophämtning
- 5) 60160000-7 Posttransport på väg
- 6) 60161000-4 Pakettransporter
- 7) 64121100-1 Postutdelning

8) 64121200-2 Paketutlämning

3 §

Begränsning av lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas inte på följande fordon som avses i fordonslagen (1090/2002):

- 1) fordon i kategori L enligt 11 §,
- 2) traktorer enligt 14 §,
- 3) motorredskap enligt 15 §,
- 4) räddningsbilar, polisfordon, Tullens fordon och Gränsbevakningsväsendets fordon enligt 20 §,
- 5) ambulanser enligt 21 §,
- 6) utryckningsfordon enligt 21 a §,
- 7) likbilar enligt 23 §,
- 8) fordon i kategori M1 (personbil) enligt 10 § 2 mom. 1 punkten som särskilt tillverkats eller konverterats för att ha plats för en eller flera personer som färdas sittande i sin rullstol medan fordonet är i vägtrafik,
- 9) fordon i kategori M3 (buss) enligt 10 § 2 mom. 2 punkten där det inte utöver sittplatser finns en yta som är avsedd för ståplatspassagerare.

Denna lag tillämpas inte heller på fordon som utformats och tillverkats eller konverterats endast för att användas av väpnade styrkor, fordon som utformats och tillverkats för att användas i huvudsak på byggarbetsplatser, vid stenbrott, i hamnar eller på flygplatser eller fordon som är avsedda för snöplogning.

4 §

Definitioner

I denna lag och i bestämmelser som utfärdats med stöd av den avses med

- 1) upphandlande enhet upphandlande enheter enligt 5 § i upphandlingslagen och 5 § i försörjningslagen samt de behöriga vägtrafikmyndigheter enligt trafikavtalsförordningen som avses i 181 § i lagen om transportservice (320/2017),
- 2) första upphandlingsperioden den tidsperiod som börjar den 2 augusti 2021 och slutar den 31 december 2025,
- 3) andra upphandlingsperioden den tidsperiod som börjar den 1 januari 2026 och slutar den 31 december 2030,
- 4) upphandling av fordon köp, hyrning, leasing och avbetalningsköp av motorfordon för vägtransporter,
- 5) upphandling av trafiktjänster upphandling av trafiktjänster enligt 2 § 1 mom. 3 punkten i lagen om transportservice,
- 6) gemensam terminologi vid offentlig upphandling (CPV) det referenssystem som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2195/2002 om en gemensam terminologi vid offentlig upphandling (CPV) och i kommissionens förordning (EG) nr 213/2008 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2195/2002 om en gemensam terminologi vid offentlig upphandling (CPV) samt av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/17/EG respektive 2004/18/EG om förfaranden vid offentlig upphandling, när det gäller revidering av CPV,
- 7) personbil fordon i kategori M1 (personbil) enligt 10 § 2 mom. 1 punkten i fordonslagen,
- 8) paketbil fordon i kategori N1 (paketbil) enligt 10 § 2 mom. 3 punkten i fordonslagen,
- 9) tungt nyttofordon fordon i kategori N2 och N3 (lastbil) enligt 10 § 2 mom. 4 punkten i fordonslagen,
- 10) utsläpp vid verklig körning (RDE) sådana utsläpp som orsakar luftföroreningar enligt bilaga IX till Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/46/EG om fastställande av en ram för godkännande av motorfordon och släpvagnar till dessa fordon samt av system, komponenter och separata tekniska enheter som är avsedda för sådana fordon.

5 §

Förhållande till annan lagstiftning

I fråga om upphandlingsförfaranden som gäller offentlig upphandling av fordon och trafik tjänster iakttas utöver denna lag också vad som föreskrivs i de författningar som nämns i 2 § 2 mom.

2 kap.

Miljö- och energieffektivitetskrav som gäller fordon

6 §

Krav som gäller person- och paketbilar

Miljövänliga och energieffektiva personbilar och paketbilar har under den första upphandlingsperioden koldioxidutsläpp på högst 50 gram koldioxid per kilometer, angivet i enlighet med de typgodkännandekrav som gällde enligt den vid tidpunkten för den första registreringen gällande EU-lagstiftningen. Dessutom får fordonets utsläpp vid verklig körning (RDE) vara högst 80 procent av de utsläppsgränser som ska tillämpas enligt bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2007 om typgodkännande av motorfordon med avseende på utsläpp från lätta personbilar och lätta nyttofordon (Euro 5 och Euro 6) och om tillgång till information om reparation och underhåll av fordon, eller efterföljande författningar till den förordningen.

Miljövänliga och energieffektiva personbilar och paketbilar har under den andra upphandlingsperioden koldioxidutsläpp på noll gram koldioxid per kilometer, angivet i enlighet med de typgodkännandekrav som gällde enligt den vid tidpunkten för den första registreringen gällande EU-lagstiftningen.

7 §

Krav som gäller tunga nyttofordon

Miljövänliga och energieffektiva tunga nyttofordon är fordon som under den första och andra upphandlingsperioden använder sådana alternativa bränslen som definieras i artiklarna 2.1 och 2.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/94/EU om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen.

Till de bränslen som nämns i 1 mom. hör inte sådana bränslen som enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor är förenade med hög risk för indirekt ändrad markanvändning och som framställs ur råvaror vars produktionsområde i betydande utsträckning utvidgats till mark med stora kollager.

När det är fråga om ett fordon som använder flytande biobränslen eller syntetiska eller paraffiniska bränslen enligt 1 mom. får det i bränslet inte blandas vanliga fossila bränslen.

8 §

Krav som gäller bussar

Miljövänliga och energieffektiva bussar (M3) är bussar som under den första och andra upphandlingsperioden använder sådana alternativa bränslen som definieras i artiklarna 2.1 och 2.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/94/EU om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen.

Till de bränslen som nämns i 1 mom. hör inte sådana bränslen som enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor är förenade med hög risk för indirekt ändrad markanvändning och som framställs ur råvaror vars produktionsområde i betydande utsträckning utvidgats till mark med stora kollager.

När det är fråga om ett fordon som använder flytande biobränslen eller syntetiska eller paraffiniska bränslen enligt 1 mom. får det i bränslet inte blandas vanliga fossila bränslen.

En utsläppsfri buss är ett fordon som inte har en bränslemotor eller som har en bränslemotor med koldioxidutsläpp på högst ett gram koldioxid per kilometer, angivet i enlighet med de typgodkännandekrav som gällde enligt den vid tidpunkten för den första registreringen gällande EU-lagstiftningen.

3 kap.

Upphandlande enheters skyldighet att upphandla miljövänliga och energieffektiva fordon

9 §

Minimiandelar som gäller upphandling av person- och paketbilar

Den upphandlande enheten ska säkerställa att minst 38,5 procent av det totala antalet person- och paketbilar som anskaffats genom upphandling av fordon och tjänster under den första och den andra upphandlingsperioden är sådana miljövänliga och energieffektiva person- och paketbilar som definieras i 6 §.

Den minimiandel som nämns i 1 mom. tillämpas inte på kommunernas upphandling. Kommunala upphandlande enheter ska säkerställa att minst en minimiandel enligt den regionala fördelning som bestäms i bilaga 1 av det totala antalet person- och paketbilar som anskaffats genom upphandling av fordon och tjänster under den första och den andra upphandlingsperioden är sådana miljövänliga och energieffektiva person- och paketbilar som definieras i 6 §.

10 §

Minimiandelar som gäller upphandling av tunga nyttofordon

Den upphandlande enheten ska säkerställa att minst 9 procent under den första upphandlingsperioden och minst 15 procent under den andra upphandlingsperioden av det totala antalet tunga nyttofordon som anskaffats genom upphandling av fordon och tjänster är sådana miljövänliga och energieffektiva tunga nyttofordon som definieras i 7 §.

Den minimiandel som nämns i 1 mom. tillämpas inte på kommunernas upphandling. Kommunala upphandlande enheter ska säkerställa att minst en minimiandel enligt den regionala fördelning som bestäms i bilaga 2 av det totala antalet tunga nyttofordon som anskaffats genom upphandling av fordon och tjänster under den första upphandlingsperioden är sådana miljövänliga och energieffektiva tunga nyttofordon som definieras i 7 §.

11 §

Minimiandelar som gäller upphandling av bussar

Den upphandlande enheten ska säkerställa att minst 41 procent under den första upphandlingsperioden och minst 59 procent under den andra upphandlingsperioden av det totala antalet bussar som anskaffats genom upphandling av fordon och tjänster är sådana miljövänliga och energieffektiva bussar som definieras i 8 §.

De i bilagan specificerade, i 181 § i lagen om transportservice (320/2017) avsedda behöriga vägtrafikmyndigheterna enligt trafikavtalsförordningen ska dessutom säkerställa att minst den andel som anges i bilaga 3 av den i 1 mom. nämnda minimiandelen för miljövänliga och energieffektiva bussar under den första och den andra upphandlingsperioden är utsläppsfria bussar enligt definitionen i 8 §.

12 §

Den upphandlande enhetens annonseringsskyldighet

Den upphandlande enheten ska i en sådan en annons i efterhand som avses i 58 § 1 mom. 6 punkten i upphandlingslagen och 62 § 1 mom. 7 punkten i försörjningslagen uppge det totala antalet fordon som anskaffats genom upphandling av fordon och trafik tjänster samt antalsmässigt den vid upphandlingen förverkligade andelen sådana miljövänliga och energieffektiva fordon som avses i 6, 7 och 8 § i denna lag.

13 §

Upphandling hos inköpscentral

Den upphandlande enheten ska säkerställa att minimiandelarna enligt denna lag uppfylls när den anskaffar fordons- eller trafik tjänster hos en inköpscentral eller anskaffar fordons- eller trafik tjänster med hjälp av upphandlingskontrakt som ingåtts av en inköpscentral, med hjälp av ett ramavtal enligt 42 § i upphandlingslagen eller 45 § i försörjningslagen som ingåtts av en inköpscentral eller med hjälp av dynamiska inköpssystem enligt 49 § i upphandlingslagen eller 52 § i försörjningslagen som drivs av en inköpscentral.

14 §

Annan gemensam upphandling

Upphandlande enheter får komma överens om att genomföra specifika upphandlingar av fordon eller trafik tjänster gemensamt. En upphandlande enhet som deltar i en upphandling ska säkerställa att de minimiandelar som anges i denna lag uppfylls.

15 §

Beräkning av de minimiandelar som gäller en upphandlande enhet

De minimiandelar som anges i denna lag ska vara uppfyllda för varje upphandlande enhet. Vid beräkningen jämförs andelen miljövänliga och energieffektiva fordon uttryckt i antal med det totala antalet fordon som anskaffats genom sådan upphandling av fordon och tjänster som hör till denna lags tillämpningsområde.

Om den upphandlande enheten anskaffar fordon eller trafik tjänster hos en inköpscentral i enlighet med 13 § eller som annan gemensam upphandling enligt 14 §, räknas för att varje upphandlande enhets minimiandel ska uppfyllas den upphandlande enhetens egen andel miljövänliga och energieffektiva fordon uttryckt i antal.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

16 §

Tillsynsmyndighet

Transport- och kommunikationsverket har till uppgift att utöva tillsyn över efterlevnaden av denna lag samt de bestämmelser och myndighetsföreskrifter som har utfärdats med stöd av den samt över uppfyllandet av de minimiandelar som gäller miljövänliga och energieffektiva fordon.

17 §

Styrning och uppföljning

Kommunikationsministeriet svarar för den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av verksamhet som avses i denna lag.

I samarbete med kommunikationsministeriet bistår Transport- och kommunikationsverket vid rapporteringen till kommissionen om uppfyllandet av kraven i denna lag.

18 §

Vite

Transport- och kommunikationsverket kan förena ett åläggande enligt denna lag med vite. Bestämmelser om föreläggande och utdömande av vite finns i viteslagen (1113/1990).

19 §

Administrativ påföljdsavgift

Kommunikationsverket kan bestämma att den upphandlande enheten ska betala staten en administrativ påföljdsavgift, om den upphandlande enheten på grund av ett fel eller en försummelse inte under upphandlingsperioden har uppfyllt de minimiandelar gällande miljövänliga och energieffektiva fordon som avses i denna lag.

20 §

Bestämmande av en administrativ påföljdsavgift

Den administrativa påföljdsavgift som avses i 19 § påförs av ett påföljdskollegium som består av Transport- och kommunikationsverkets generaldirektör och ledningsgrupp tillsammans. Transport- och kommunikationsverkets generaldirektör är ordförande för kollegiet.

Påföljdskollegiet ska fatta beslut efter föredragning. Som beslut gäller den mening som flertalet har understött. Vid lika röstetal gäller som beslut den mening som är lindrigare för den som påföljden riktas mot.

Påföljdsavgiftens belopp baserar sig på en helhetsbedömning. När den administrativa påföljdsavgiften bestäms ska påföljdskollegiet ta hänsyn till arten av det fel eller den försummelse som den upphandlande enheten gjort sig skyldig till och det sammanlagda värdet av den upphandling av fordon och trafik tjänster som hör till denna lags tillämpningsområde. Påföljdsavgiftens belopp får inte överstiga fem procent av det sammanlagda värdet på de upphandlingar av fordon och trafik tjänster som genomförts under upphandlingsperioden. Påföljdskollegiet kan genom ett beslut avstå från att påföra påföljdsavgift, om den upphandlande enhetens försummelse är ringa eller om det finns en giltig orsak till försummelsen eller om påförande av påföljdsavgift skulle vara oskäligt med hänsyn till omständigheterna under upphandlingsperioden.

Bestämmelser om verkställighet av påföljdsavgifter finns i lagen om verkställighet av böter (672/2002). Påföljdsavgift får inte påföras, om det har förflutit mer än fem år sedan den upphandlande enhetens fel eller försummelse enligt 19 § har skett.

21 §

Sökande av ändring i tillsynsmyndighetens beslut

Omprövning får begäras i beslut som avses i denna lag. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003).

Bestämmelser om sökande av ändring hos en förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

Vid sökande av ändring tillämpas dock det som föreskrivs i viteslagen (1113/1990) i fråga om ett beslut som gäller föreläggande och utdömande av vite.

22 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20.

Genom denna lag upphävs lagen om beaktande av energi- och miljökonsekvenser vid offentlig upphandling av fordon (1509/2011).

23 §

Övergångsbestämmelse

Denna lag tillämpas inte på upphandlingar om vilka en upphandlingsannons har publicerats före den 2 augusti 2021 eller, om avsikten inte är att sända en sådan annons, upphandlingar i fråga om vilka den upphandlande enheten har inlett upphandlingsförfarandet efter den dagen.